



**Muistio**

13.6.2024

VN/22448/2023  
VN/22448/2023-YM-61

# Ympäristöministeriön lausunto lausuntopyyntöön luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi valtiokonttorista annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Valtiovarainministeriö on pyytänyt ympäristöministeriöltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi valtiokonttorista annetun lain muuttamista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan muutettaviksi valtiokonttorista annettua lakia, lakia julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista, lakia vesi- ja energihuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (*erityisalojen hankintalaki*), rikosvahinkolakia, lakia valtion virkamatkoilla sattuneiden vahinkojen korvaamisesta, tapaturmavirastosta annetun lain kumoamisesta annettua lakia ja lakia tulotietojärjestelmästä.

Ympäristöministeriö kiittää valtiovarainministeriötä mahdollisuudesta antaa asiassa lausunto. Lausunnossa kiinnitetään huomiota Valtiokonttorin asuntorahoitustehtäviin antolainauksen kokonaisuudessa sekä luonnokseen yleisesti.

Ympäristöministeriö pitää kannatettavana esityksen tavoitteita täydentää ja selkiyttää Valtiokonttoria koskevaa lainsäädäntöä erityisesti tiedon luovutuksia koskevan sääntelyn osalta ja Hilma-järjestelmän ylläpitovastuun siirtämistä Valtiokonttorin vastuulle.

## Yleiset huomiot esityksen vaikutusarvioinnista

Esityksestä puuttuvat vaikutusarvioinnit tietosuojan, tietoturvan, tiedonhallinnan ja Ahvenanmaan osalta. Esityksessä ehdotetaan varsin laajoja muutoksia tiedonhallintaan. Asiasta on todennäköisesti tehty tiedonhallintalain 5 §:n mukainen muutosvaikutusarviointi. Esitykseen suositellaan lisättäväksi erillinen osio tiedonhallinnan muutosvaikutusarvioinnille sekä maininta tiedonhallintamallista ja muutosvaikutusten arvioinnista.

Esityksessä ei ole arvioitu vaikutuksia tietosuojaan tai henkilötiedon käsittelylle. Säättämisympäristöstä koskevassa osiossa on osittain arvioita henkilötietojen käsittelyä, mutta osittain puutteellisesti.

Esityksessä tulisi arvioida henkilötietojen käyttötarkoitussidonnaisuutta, poiketaanko käyttötarkoitussidonnaisuudesta ja millä perusteilla (yleinen tietosuojasetus 23 artikla 1 kohta). Jatkovalmistelussa olisi syytä arvioida laajemmin tietosuojavaikutuksia sekä Valtiokonttorin tehtäviä rekisterinpitäjänä sekä erityisiä henkilötietoryhmiä koskevien tietojen käsittelyä.

**Postiosoite**  
**Postadress**  
**Postal Address**  
Ympäristöministeriö

**Käyntiosoite**  
**Besöksadress**  
**Office**

**Puhelin**  
**Telefon**  
**Telephone**

**Faksi**  
**Fax**  
**Fax**

**s-posti, internet**  
**e-post, internet**  
**e-mail, internet**

PL 35  
00023 Valtioneuvosto

Aleksanterinkatu 7  
Helsinki

0295 16001  
+358 295 16001

09 1603 9320  
+358 9 1603 9320

kirjaamo.ym@gov.fi

Ympäristöministeriö pyytää jatkovalmistelussa kiinnittämään huomiota oikeuskanslerinviraston 28.5.2024 antamaan lausuntoon tietosuojan sekä sääätämisyjärjestyksen osalta

Vaikutustenarvioinnista puuttuu Ahvenanmaan maakunnan, sen viranomaisten ja kuntien osalta vaikutustenarvioinnit. Esityksessä Ahvenanmaa mainitaan vasta säännöskohtaisissa perusteluissa. Esityksessä ei nyt käy ilmi se, että kuuluuko ehdotus valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Jatkovalmistelussa tulisi kiinnittää huomioita Ahvenanmaahan kohdistuviin vaikutuksiin. Esimerkiksi ASP-korkokukilakia ei sovelleta Ahvenanmaalla.

## Säännöskohtaiset perustelut ja lakiehdotukset

Jatkovalmistelussa tulee kiinnittää huomiota lakiehdotuksissa sekä säännöskohtaisissa perusteluissa seuraaviin asioihin.

**Pykälän 2 b** perusteluissa ehdotetaan lisättäväksi tiedonsaantioikeudet valtioneuvoston kanslialle, maa- ja metsätalousministeriölle, sosiaali- ja terveysministeriölle, työ- ja elinkeinoministeriölle sekä ympäristöministeriölle oikeus saada salassapidettäviä tietoja Valtiokonttorista. Pykäläkohtaisissa perusteluissa ei määritellä miten tiedot siirretään. Jatkovalmistelussa olisi syytä arvioida, onko pykälässä tarvetta määritellä tiedonluovuttamisen tapaa. Perustuslakivaliokunta on uusimmassa käytännössään kiinnittänyt huomiota tiedon luovuttamisen tapaan. Valiokunnan mukaan (PeVL 11/2024 vp, 13) esimerkiksi katseluyhteys ei sovellu sellaiseen luovutukseen, jossa viranomaisen on arvioitava luovutettavan tiedon tapauskohtaista välttämättömyyttä. Pykälän perusteluista ei myöskään käy ilmi se, että minkälaisesta salassapidettävästä tiedosta on kyse.

Ympäristöministeriö katsoo, että tiedonsaantioikeus tulisi lisätä myös Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskukseen, joka toimii lainanmyöntäjävirastona. Tiedonsaantioikeus on tarpeen Valtiokonttorin ja Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskusten yhteistyönä hoitaman valtion vastuisiin vastuisiin liittyvän riskienhallinnan vuoksi.

Pykälän perusteluissa kerrotaan, että Tutkihallinto.fi-palvelussa julkaistava taloustieto voi sisältää salassa pidettävää henkilötietoa. Jatkovalmistelussa olisi hyvä harkita, tuleeko tiedon laatua avata perusteluissa tai viitata muualle esitykseen.

Pykälässä ehdotetut tiedonsaantioikeudet ovat hyvin laajat ja jatkovalmistelussa tulisi harkita tiedonsaantioikeuksien selventämistä. Nyt ehdotettu tiedonsaantioikeus voidaan tulkita myös siten, että ta- hoilla, joille ehdotetaan lisättäväksi tiedonsaantioikeuksia, olisi oikeus saada valtiokonttorilain tehtäviensä hoitamiseksi tiedot myös Hilman salassapidettävistä tiedoista, joka tämän esitysehdotuksen mukaisesti siirtyisi Valtiokonttorin vastuulle.

**Pykälän 2 c** perusteluissa sivulla 25 puhutaan Valtiokonttorille luovutettavien tietojen rajauksesta. Perusteluissa käytetään termiä suojaustaso. Pykälän perusteluista ei käy ilmi mistä termi suojaustaso on peräisin. Termiä suojaustaso käytetään esitysluonnoksessa 2 kertaa ja vain tämän pykälän perusteluissa. Samassa kappaleessa käytetään myös termiä turvaluokitus, joten on oletettavaa, että kyse on turvaluokitusta tarkoittavasta merkinnästä. Jatkovalmistelussa olisi syytä korjata termi tiedonhallintalain 18 § tai sen nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen mukaiseksi sekä lisätä viittaus tiedonhallintalakiin. Jatkovalmistelussa on syytä kiinnittää huomiota yleisen tietosuojasetuksen 9 artiklaa koskevaan lauseeseen. Kyseessä eivät ole julkisuuslain nojalla salassapidettävät tiedot (kts. esim. julkisuuslaki 24 § 1 momentti kohta 31 sekä julkisuuslain 29 § 2 momentti). ”Niin sanottu” on myös väärä termi kuvaamaan yleisessä tietosuojasetuksen 9 artiklassa tarkoitettuja erityisiä henkilötietoryhmiä koskevia tietoja. Artiklassa 9 säädetään tietojen käsittelyn kiellosta ja sen 2 kohdassa säädetään perusteluista, joiden perusteella tietoa saa käsitellä. Artiklassa 9 ei siis säädetä salassapitoperusteista.

Pykälän perusteluissa 1 momentin 4 kohdassa on tyhjentävä lista tiedoista. Jatkovalmistelussa olisi syytä arvioida, tulisiko termien määritelmässä tarkistaa olisiko syytä käyttää rakentamislain 2 §:ssä määritettyä termiä ”rakennuskohde”. Pykälän perusteluissa on myös käytetty termiä HTH-tietopalvelu, mutta lyhennettä ei ole avattu perusteluissa tai muualla esityksessä (sivu 27). Momentin 4 kohdan perusteluista jää kuva siitä, että sen perusteluista puuttuu osa. Jatkovalmistelussa on syytä huomioida tämän kohdan perustelun ristiriidat pykälän muiden perusteluiden kanssa. Rakennusten tai niiden tietojen yleisin salassapitoperuste on julkisuuslain 24 § 1 momentin kohta 7. Nyt tästä momentin kohdasta ei käy ilmi se, että minkälaiset salassapidettävät tiedot olisivat sellaisia, joihin olisi

tiedonsaantioikeus. Tämä ristiriita on myös pykälän 3 momentin kanssa. Säännöksessä käytetty ”tarvitse luovuttaa” tarkoittaisi sitä, että jokaisen salassapidettävän tiedon, joka koskee rakennusta, tulisi erikseen arvioida viranomaisessa voiko tietoa luovuttaa vai ei, jolloin tavoitteet sujuvoittamisesta jäisivät täyttämättä.

**Pykälän 2 d** perusteluissa ehdotetaan säädettäväksi Valtiokonttorille uusi tiedonsaantioikeus. Valtiokonttori saisi Digi- ja väestötietovirastolta, Ahvenanmaan valtionvirastolta ja Verohallinnolta oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta annetun lain mukaisen päätöksen tekemiseksi. Edellä mainituilta viranomaisilta saataisiin henkilöiden osoitetietoja, rakennusten tunnistetietoja sekä tiedot kiinteistön, rakennuksen ja huoneiston asukkaista.

ASP-korkotukilakia ei sovelleta Ahvenanmaalla ja korkotuen myöntää Landskapsregeringen. Asia tulee korjata pykälässä ja sen perusteluissa. Ympäristöministeriö ehdottaa, että tiedonsaantioikeus valtakunnan osalta voisi perustua ASP-korkotukilain 12 §:ssä tarkoitettuun valvontatehtävään, eikä yksittäiseen päätökseen, kuten 2 kohdassa aravalain valvonnan osalta.

Perusteluissa tarkoitettuja tietoja ei ole Verohallinnon hallinnassa, vaan Verohallinnon tiedot perustuvat Digi- ja väestötietoviraston sekä Maanmittauslaitoksen ylläpitämiin tietoihin. Jatkovalmistelussa on syytä harkita tiedonsaantioikeuksien lisäämisestä Suomen ympäristökeskuksen ja Maanmittauslaitoksen tietoihin.

Momentin 2 kohdassa ehdotetaan, että Valtiokonttorilla olisi oikeus saada Valtion asuntorahastolta tietoja. Kyseessä ei ole viranomainen, vaan rahasto. Tietojen luovuttajan tulisi olla Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus Ara.

**Pykälän 4 b 2** momentin perusteluissa kerrotaan, että terveydentilaa koskevien tietojen osalta asiantuntijatehtäviä hoitavat kolmannen osapuolen henkilöt toimisivat käsittelijöinä rekisterinpitäjänä toimivan viraston lukuun. Virastolla tarkoitettaneen tässä yhteydessä Valtiokonttoria. Jatkovalmistelussa on syytä käyttää Valtiokonttorista koko esityksen osalta yhtenäistä termiä. Ympäristöministeriö kiinnittää huomiota siihen, että ehdotuksessa ehdotetaan erityisiä henkilötietoryhmiä koskevien tietojen siirtämistä ulkopuolisille toimijoille. Tiedon siirtotavoista, tiedon turvaamisesta tai muusta ei perusteluissa tai säätämisyjärjestyksen perusteluissa kerrota.

### *Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista*

**Pykälän 60** perusteluissa ehdotetaan pykälää muutettavaksi siten, että Valtiokonttori ylläpitäisi jatkossa sähköistä järjestelmää, josta hankintayksikkö saa tiedon ilmoituksen julkaisemisesta ja julkaisemisen ajankohdasta. Esityksessä ehdotetaan sähköisen järjestelmän ja siihen liittyvän henkilötietorekisterin siirtämistä valtiovarainministeriöltä.

Ympäristöministeriö katsoo, että pykälän perustelut ovat puutteelliset. Perusteluissa ei kerrota tarkemmin kuka toimii järjestelmän rekisterinpitäjänä, miten tietoja käsitellään, kuinka pitkään tietoja säilytetään, mitä tietoja rekisteriin tallennetaan. Toiminnan suhteesta julkisuuslain 16 § 3 momenttiin ei myöskään ehdoteta säädettäväksi mitään. Ympäristöministeriö pitää kannatettavana sitä, että tehtävän vastuusta säädetään yksityiskohtaisemmin, mutta katsoo että nyt ehdotettu säädös edellyttää tarkempaa arviointia julkisuuslain sekä tietosuojalain kannalta.

Samat huomiot koskevat myös ns. erityishankintalain 64 §:ään ehdotettua muutoksia.

## **Muut huomiot**

Ympäristöministeriö pyytää kiinnittämään huomiota jatkovalmistelussa luvussa 2.3 esitettyjen asioiden tarkkuuteen. Sivulla 12, sivun lopussa, on esitetty, että julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa, eli tiedonhallintalain, on säädetty mahdollisuudesta antaa turvaluokitus julkisuuslain 24 § 1 momentin 2, 5 ja 7–11 kohdan mukaisille tiedoille (tiedonhallintalaki 18 §). Pykälässä kuitenkin säädetään tiettyjen toimijoiden velvollisuudesta tehdä turvallisuusluokkaa koskeva merkintä. Lain nimessä on myös kirjoitusvirhe (sivu 12 viimeinen kappale rivi 5), jossa lain nimestä puuttuu yksi *n*-kirjain.

Sivulla 41 on viitattu PeVL 14/2008 vp s. 14 tietosuoja-asetusta koskevaan lausuntoon. Asiassa on tarkoitettu todennäköisesti lausuntoa PeVL 14/2018 vp.

Ylijohtaja

Teppo Lehtinen

Erytisasiantuntija

Jaakko Rastas

Jakelu VM Kirjaamo

Tiedoksi YM/RYMO

**VN/22448/2023-YM-61**

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: